

SAE Nieuwsbrief

SAE nieuws is een uitgave van de Stichting Academisch Erfgoed en verschijnt 3 keer per jaar.

Februari 2011 | nummer

29

Nieuwe directeur UB Groningen

Erfgoed als visitekaartje

De nieuwe directeur/bibliothecaris van de Rijksuniversiteit Groningen, drs. Marjolein Nieboer, vindt dat dit tijdsgewricht veel kansen biedt. Rolf ter Sluis sprak met haar.

Historica Marjolein Nieboer is per 1 januari 2010 benoemd in Groningen. Zij denkt dat de Bibliotheek RUG, waaraan ook het Universiteitsmuseum is verbonden, een spannende tijd tegemoet gaat. Een tijd waarin goed gekeken moet worden wat de beste koers zal zijn voor een slagvaardige organisatie. Heroriëntatie op de functie van

bibliotheek en het academisch erfgoed moet leiden tot een versteviging van hun positie binnen de zich steeds veranderende universiteit.

Gezamenlijk optrekken

Nieboer, die nooit een kans liggen laat om tijdens reizen in het buitenland een flink aantal musea mee te pikken, denkt dat er over een jaar of tien veel zal zijn veranderd. Zij vermoedt dat de digitalisering van de erfgoedcollecties in een toenemend gebruik van de verzamelingen zal resulteren. Of het nu om geschriften, zeldzame boeken of objecten gaat. Zij ziet op dit gebied veel mogelijkheden als de bibliotheek RUG en het Universiteitsmuseum Groningen hierin samen optrekken. 'De functie van het erfgoed als visitekaartje voor de RUG wordt daardoor sterker,' zegt Nieboer. Maar daar blijft het dus niet bij. De digitale kanalen maken het mogelijk de collecties ook buiten de universitaire gemeenschap te raadplegen. Nieboer benadrukt dat zij dat erg belangrijk vindt.

Er zal tenslotte op deze manier meer onderzoek mogelijk zijn naar de academische collecties. En daarmee groeit ook de behoefte om die

bijzondere objecten eens in het écht te gaan bekijken.

Want, zo denkt Nieboer, hoe belangrijk de plek van de gedigitaliseerde bestanden ook zal worden, zij zullen nooit volledig de plaats kunnen innemen van het in het echt aanschouwen van de collecties. Nieboer meent dat er zelfs ruimte gereserveerd moet worden om aan die stijgende behoefte te kunnen voldoen. 'Bij herinrichtingsactiviteiten in de toekomst zal de bibliotheek de mogelijkheden moeten onderzoeken om de collecties tentoon te stellen.' Kortom, nieuwe wegen inslaan, om de 'historische ervaring' van het bekijken en onderzoeken van het academisch erfgoed in de toekomst te blijven waarborgen.

*Rolf ter Sluis,
Directeur Universiteitsmuseum Groningen*

Uitbreiding SAE

De Stichting Academisch Erfgoed is per 1 januari 2011 uitgebreid met twee nieuwe leden. De Technische Universiteit Eindhoven en de Universiteit Maastricht hebben zich aangesloten. De SAE ziet dit als een zeer positieve ontwikkeling in het streven naar een optimaal academisch erfgoed-netwerk. Meer over de collecties van de Universiteit Maastricht kunt u lezen op pagina 3 van deze nieuwsbrief.

*Esther Boeles,
Coördinator SAE*

Deelnemende instellingen

In de Stichting Academisch Erfgoed (SAE) zijn 9 instellingen aangesloten:

De auteur in het nieuwe wetenschapshistorische Museum Galilei, Florence

Echter, waar papier maar al te vaak de retoriek vastlegt van goede voornemens, zonder dat je weet of die beleidsplannen ook in praktijk zijn gebracht, weerspiegelen objecten en collecties per definitie de praktijk.

Object vs archief

Indachtig het adagium 'Je bent wat je doet en niet wat je zegt', betekent dit dat de verzamelingen van universiteiten en wetenschappelijke genootschappen bij uitstek geschikt zijn voor historisch onderzoek naar die wetenschappelijke praktijk. Zelf heb ik het genoeg gehad om te werken met objecten uit de wetenschappelijke verzamelingen van onder meer Museum Boerhaave, Teylers Museum, het Utrechts Universiteitsmuseum, Felix Meritis en het Zeeuws Genootschap, en als ik aan deze ervaring iets heb overgehouden dan is het de notie dat juist de confrontatie van het object met het documentair archief vaak aanleiding geeft tot verrassende verhaallijnen. Een mooi voorbeeld biedt een equatoriale precisietelescoop uit de collectie van Museum Boerhaave.

Het object zelf toonde signatuur, datum (1780) en nummer. De documentatie beschreef het instrument als voormalig bezit van de Technische Universiteit Delft. Literatuur echter onthulde een vroeg negentiende-eeuws Leids universitair gebruik; terwijl archieven ten slotte de oorspronkelijke aanschaf onthulde door de voormalige Universiteit van Franeker. Dit alles inclusief een hevige discussie over later gebruik en bezit. Alle elementen waren essentieel voor de duiding van een stukje wetenschappelijke praktijk. Kortom, wat mij betreft verdient Lourenço's statement alle aandacht. De wetenschapsgeschiedenis heeft nog veel te winnen bij de studie van zowel de collecties als van de objecten.

Huib Zuidervaat,
Wetenschapshistoricus bij het Huygens ING (KNAW), Den Haag

¹Marta C. Lourenço, *Between Two Worlds. The Distinct Nature and Contemporary Significance of University Museums and Collections in Europe* (Paris 2005).

en conservatoren zijn na een training enthousiast aan de slag gegaan met het invullen van de sjablonen voor collectie- (van o.a. de hoogleraarportretten), thema- en topstukkenbeschrijvingen. Toekenning van trefwoorden vormt vooralsnog een uitdaging. Binnen UNICUM zal geadviseerd gaan worden met een beperkte set thesauri te werken, zoals bijvoorbeeld de AAT (Art & Architecture Thesaurus) en de Persoonsnamen-thesaurus van de Library of Congress.

Basisdigitalisering

Ondertussen is ook met de basisdigitalisering voortvarend van start gegaan. Instellingen hebben prachtig materiaal door de scanbedrijven laten ophalen.

Zo laat de UB Amsterdam haar *cartes de visites* digitaliseren: 19e-eeuwse visitekaartjes van hoogleraren waarop hun foto prijkt, met aan de achterzijde een afbeelding van de betreffende fotostudio. Het Universiteitsmuseum Groningen heeft zijn collectie affiches ingebracht. De grote formaten zullen digitaal 'aan elkaar geplakt' moeten worden. De UB Leiden heeft ervoor gekozen al haar hoogleraarportretten te digitaliseren evenals een grote hoeveelheid portretprenten. Dit was ook de keuze van TU Delft Library die eveneens prenten en tekeningen (o.a. uit de Sluylterman collectie) zal presenteren. En het Universiteitsmuseum Utrecht zal aan het eind van het project een representatieve selectie van objecten die ter plekke gefotografeerd zijn uit zijn collectie kunnen tonen.

Samenwerking en kennisoverdracht

Er wordt goed samengewerkt binnen het UNICUM team, eenieder vindt het stimulerend om sectoroverschrijdend en innovatief bezig te zijn en van elkaar te leren.

We hebben er vertrouwen in dat deze trend zich doorzet – op 16/17 maart 2011 zal UNICUM gepresenteerd worden op het Gentse congres "Academic culture of remembrance. The combination of university history, jubilees and academic heritage".

Zie: www.academischecollecties.wordpress.com

Henriette Reerink,
Projectleider Unicum.

De Universiteit Maastricht: De Kunst- en Erfgoed- commissie

De Universiteit Maastricht is onlangs toetreden tot de SAE. Welke collecties liggen daar? En op welke manier wordt ervoor gezorgd?

Sinds twee jaar is de Universiteit Maastricht een Kunst- en Erfgoedcommissie (KEC) rijker, een fusie tussen de voormalige Kunstcommissie en de Werkgroep Museale Functies. Deze commissie ontwikkelt visie en beleid op het gebied van beeldende kunst in openbare

ruimten en het erfgoed van de Universiteit Maastricht en stuurt de uitvoering hiervan aan omtrent acquisitie, exposeren, tijdelijke en langdurige bruiklenen, behouden, afstoten, onderhouden, inventariseren en documenteren.

De KEC organiseert niet alleen zogenaamde 'ARTspots' – kunstexposities op diverse plaatsen in de universiteit – maar richt zich ook op het onder de aandacht brengen van de erfgoedcollecties en opsporen van 'verborgen' erfgoedcollecties (o.a. beeldmateriaal en anatomische collecties).

Voor de universitaire monumentale panden en de bijzondere collecties van de Universiteitsbibliotheek zijn van belang. De bibliotheek van de Universiteit Maastricht beschikt over een aantal interessante erfgoedcollecties. Bij de oprichting van de universiteit in 1976 werd de omvangrijke Jezuïetencollectie verworven. Deze vormt de basis van het humaniorakarakter van de huidige Universiteitsbibliotheek en is een bron voor onderzoek en onderwijs aan een groot aantal faculteiten. Andere bijzondere collecties zijn die van Pierre Kemp, Charles Eyck en een verzameling prijsbanden. Aan de hand van deze collecties werden al meerdere exposities samengesteld. De KEC werkt dan ook in het bijzonder nauw samen met de Universiteitsbibliotheek. Voor meer informatie zie de websites:

<http://www.art-maastrichtuniversity.nl/NL/home.html>

<http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Bibliotheek/Collecties.htm>

Annemieke Klijn,
Faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen, UM
Guy Jaegers, Procescoördinator Collectiemanagement en Conservator
Universiteitsbibliotheek UM

Aquarel De Ploeg naar UM Groningen

Op woensdag 12 januari kreeg het Universiteitsmuseum Groningen een aquarel uit 1918 van schilder Jan Wiegers overhandigd. Wiegers was één van de oprichters van *De Ploeg*: een Gronings kunstenaarscollectief van kunstschilders, musici en literatoren. Het schilderij in kwestie toont een hunebed. De aquarel bevond zich sinds 1918-1919 bij het Groninger Instituut voor Archeologie (GIA). In de jaren zestig is het kunstwerk ingelijst en telkens meeverhuisd naar de verschillende werkkamers van hoogleraar H.T. Waterbolk, die inmiddels met emeritaat is.

“Weerspiegeling van de praktijk”

Wat is het belang van materieel intellectueel erfgoed? Persoonlijk ben ik erg gecharmeerd van Marta Lourenço's uitspraak: *'It is rather perplexing to realize how much history of science has been studied and published without a single reference to the history of collections.'* Historici zijn namelijk dol op papier: die bronnen zijn immers veelvuldig te vinden in archieven en bibliotheken. Zeker, de moderne onderzoeker kijkt ook naar digitale bronnen. Heel gemakkelijk immers; té gemakkelijk wellicht, want er ontstaat steeds meer de tendens, dat wanneer iets niet digitaal beschikbaar is het ook niet bestaat. Die relatieve onzichtbaarheid is eigenlijk al jaren het lot van wetenschappelijke collecties.

Update Unicum

UNICUM is de projectnaam voor het bouwen van de collectiewebsite voor de academische collecties. Het project is vorig jaar van start gegaan, en wordt voorjaar 2012 afgerond. Binnen het project is ook subsidie ontvangen voor een deel basisdigitalisering.

De na een jaar behaalde resultaten binnen het UNICUM project zijn bemoedigend. Voor het maken van collectiebeschrijvingen is een methodiek ontwikkeld die geënt is op de internationale EAD standaard (om internationale uitwisseling te bevorderen). De teamleden

Symposium: het academisch geheugen

Op 20 april organiseert de SAE een symposium met als onderwerp de toekomst van het academisch erfgoed. Universitaire collecties zijn het bijproduct van jaren, zo niet eeuwen wetenschappelijk onderzoek en onderwijs en van de rijke universitaire tradities: ze vormen het academisch geheugen.

In tegenstelling tot musea hebben universiteiten het beheren van de collecties niet als kerntaak. Zo'n vijftien jaar geleden begon daarom een samenwerking tussen vijf universiteiten om de positie van hun collecties te verbeteren, aanleiding tot het rapport 'Om het academisch erfgoed', wat een ruime overheidssubsidie opleverde. Hiermee werden grote delen van de collecties afgestemd en werd een aanzienlijk aantal beheer- en behoudprojecten uitgevoerd. In 2007 werd het laatste project in deze reeks afgesloten. Sinds 2009 is de nadruk van de SAE-universiteiten komen te liggen op het gemeenschappelijk digitaliseren en ontsluiten van de academische collecties. Tijdens

Foto: Collectie UMU

het symposium van 20 april kijken we vooruit: hoe denken de beleidsmakers over de toekomst van hun academisch erfgoed? Welke plaats zullen de collecties over 15 jaar innemen binnen de universiteiten? Hoe gaan we in de toekomst om met het 'academisch geheugen'?

Dagvoorzitter: Wim van Drimmelen, oud-directeur van de KB.

- Met de jaarlijkse Dijksterhuislezing – dit jaar door de bekende bijzonder hoogleraar in de geschiedenis van de psychologie Douwe Draaisma (RUG);
- Met een Pecha Kucha over de toekomst van het Academisch Erfgoed;
- Met een gesprek tussen cvb-leden van de UvA, de Tu/e en de RUG. En natuurlijk met een borrel.

Tijd: 9:30- 18:00 uur

Plaats: Gebouw RCE, Smallepad 5, Amersfoort

Aanmelden: graag vóór 1 april: sae@uva.nl.

Kijk voor het volledige programma op: www.academischerfgoed.nl

Esther Boeles,
Coördinator SAE

Foto: Mike Bink

Bijeenkomsten najaar 2010

In de herfst van 2010 waren er twee bijeenkomsten. De eerste werd op 29 oktober samen met de Vereniging Science Centres (VSC) georganiseerd, en had als thema: **Copyright op online erfgoed**. De sprekers kwamen uit de bibliotheek-, archief- en museumwereld. En allen waren het vooral erg eens over één ding: de wetgeving rond copyright op online erfgoed loopt niet meer in de pas met de praktijk van het internet. De samenwerking met de VSC is uitstekend bevallen en zal dit jaar zeker herhaald worden.

Om een indruk te krijgen van de projecten die besproken zijn, zie:

<http://www.openbeelden.nl/blog/>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Tropenmuseum>

Op 22 november vond in samenwerking met het Universiteitsmuseum Utrecht en met het mastertraject 'publieksgeschiedenis' van de UvA een middag plaats rond de vraag: **(Hoe) presenteer je medisch erfgoed?** Deze vraag werd belicht vanuit verschillende standpunten: zo spraken er een filosoof een tentoonstellingsmaker, een kunstenaar en een medewerker van de publiciteitsafdeling van het UMC. Interessant was dat de grens bij het tonen van patiëntenfoto's heel verschillend lag bij de verschillende disciplines. Waar historici vinden dat je oude patiëntenfoto's in principe mag laten zien, omdat ze iets vertellen over de manier waarop er vroeger over de privacy van de patiënten werd gedacht, was de filosofische en medische opvatting dat dat in retrospectief toch meer gezien moet worden als de aantasting van de integriteit van de patiënt.

Voor meer informatie over beide programma's, stuur een mail aan: e.boeles@uva.nl.

Jubileumexpositie IISG bij Bijzondere Collecties UvA

Voorjaar 2009 ontving de kersverse directie van de nieuw opgerichte UvA Erfgoedorganisatie via het College van Bestuur het verzoek of het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) in Amsterdam zijn jubileumexpositie kon houden bij de Bijzondere Collecties op de Oude Turfmarkt.

Het IISG is in 1934 opgericht om archieven van oppositionele bewegingen veilig te stellen (archief van de Duitse socialistische beweging en van Russische revolutionairen), maar meegaand met de veranderingen in Nederland en de wereld is het verzamelgebied opgeschoven van krakers en materiaal van de Rote Armee Fraktion naar milieubewegingen als Greenpeace en protestbewegingen in Zuidoost Azië zoals Birma. Het IISG heeft ook de collectie van het Nederlands Economisch-Historisch Archief geïncorporeerd. Daarmee representeert het instituut vijf eeuwen sociale verandering.

Bij de programmering van UvA Erfgoed is één van de belangrijkste criteria dat tentoonstellingen gebaseerd zijn op de eigen collectie. In dit geval werd een uitzondering gemaakt. Motivering was dat de oprichter van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis Nicolaas Wilhelmus Posthumus (1880-1960) van 1922 tot 1949 als hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam verbonden is geweest, waar hij aan de wieg stond van de faculteit voor Politieke en Sociale Wetenschappen. Daarmee raakte de tentoonstelling het 'kennisdomein' universiteitsgeschiedenis, een van de zwaartepuntcollecties van UvA Erfgoed. Tevens leek het een leerzaam experiment om met een vergelijkbare erfgoedorganisatie samen te werken, een die ook onderzoek probeert te bevorderen maar geen tentoonstellingen organiseert.

Dat samenwerking draagvlak creëert en ook aansluit bij de ambities van UvA Erfgoed kan nu – bij schrijven nog voor het afronden van de tentoonstelling – worden vastgesteld.

De tentoonstelling kwam op het 8-uur journaal. De opening, verzorgd door een energieke en strijdbare Agnes Jongerius, trok een bomvolle aula.

Het hoofd ontsluiting van de UB (moederinstelling van UvA Erfgoed) raakte dankzij een rondleiding geïnspireerd door de catalogiseringsmethoden van het IISG. Medewerkers behoud en beheer van UvA Erfgoed en IISG hebben bij de inrichting van de tentoonstelling intensief samengewerkt en namen bij elkaar een kijkje in de keuken over wijze van werken en standaarden. Ondertussen heeft er zelfs een personeelstransfer plaatsgevonden vanuit IISG naar UvA Erfgoed.

Marian Schilder
Hoofd Publiekspresentaties, UvA Erfgoed

Uitwisseling met specialisten

De conservatoren medische collecties (Universiteitsmuseum Groningen en Utrecht, museum Boerhaave te Leiden en museum Vrolik te Amsterdam) hebben zich verenigd in Medische Conservatoren Nederland (MCN) om gezamenlijk meer vorm te geven aan het medisch erfgoed in Nederland. Hiermee stellen de betrokkenen, zich o.a. ten doel binnen Nederland afstemming te bereiken over het conserveren en verzamelen van medisch erfgoed in instellingen.

Niet alleen is afstemming een vereiste, maar het is ook noodzakelijk een visie te ontwikkelen op het verzamelen van voorwerpen gerelateerd aan de moderne geneeskunde. De participerende conservatoren zijn zich ervan bewust dat het voor hen onmogelijk is tot een beredeneerde collectie te komen zonder hulp van praktiserende medici. Daarom hebben zij contact gezocht met de historisch geïnteresseerde medisch specialisten, die via de KNMG met elkaar verbonden zijn, in het zogenaamde *Domusoverleg*. De medisch conservatoren maken nu structureel deel uit van dit overleg en daarmee worden de scripta en de realia met elkaar verenigd.

Op 7 oktober 2010 hebben de MCN een bijeenkomst in het Universiteitsmuseum Utrecht georganiseerd voor het Domusgezelschap. Laurens de Rooy (museum Vrolik) gaf een lezing over medische collecties als historische bron: aan de hand van de nummering op objecten uit de collectie Vrolik heeft hij kunnen achterhalen op welke wijze de beide Vroliks (vader en zoon) hun verzameling samenstelden.

Rolf ter Sluis, die naast zijn taak als directeur van het Universiteitsmuseum Groningen, ook deskundige is op het gebied van de medische collecties, stelde het publiek op de hoogte van de problematiek rondom het moderne verzamelen. Wat bewaren we wel en wat niet? Is het interessant om een 'black box' in je collectie te hebben? En moeten we niet ook *disposables* verzamelen?

Reina de Raat sloot af met een kort overzicht van de museale werkzaamheden tot nu toe: de rapporten Om het academisch erfgoed (1996) en daaropvolgend Medische collecties ontleed (1999) en de projecten die daaruit volgden. De doelstellingen van de SAE werden uitgelegd. Bovendien gaf zij haar visie over hoe het proces van medisch erfgoed verzamelen er uit zou moeten zien: niet wachten tot je iets aangeboden krijgt, maar vooral proactief verzamelen. De medisch specialisten hebben hun intentie uitgesproken om de MCN te adviseren bij het verzamelen van het medisch erfgoed uit de 20ste eeuw. Inmiddels begint de samenwerking gestalte te krijgen; kennis wordt gedeeld en objecten worden uitgewisseld. De eerste stappen naar een beredeneerde medische collectie Nederland zijn gezet.

Reina de Raat,
Conservator medisch erfgoed UMU

Skelet van een buidelwolf

Dit prachtige skelet van de buidelwolf (*Thylacinus cynocephalus*) behoort tot mijn favoriete objecten uit de natuurhistorische collectie van het Universiteitsmuseum Utrecht. Op de buidelwolf is op een schandalige wijze jacht gemaakt. De laatste stierf in 1936 in de dierentuin van Hobart in Australië. Hij kwam oorspronkelijk in geheel Australië en Nieuw-Guinea voor en was het laatste grote roofdier onder de buideldieren. Andere, zoals de buidelleeuw, waren al veel eerder verdwenen.

Als skelet van een uitgestorven diersoort is het op zich al uniek. Het komt uit de tijd dat men zich nog niet al te veel druk maakte om het dreigende uitsterven van een plant of dier en een dergelijk skelet eerder juist zeer gewenst was in een zoölogische verzameling. De op het eerste gezicht treffende gelijkheid met het skelet van een hond maakt het verder uit evolutionair-biologisch oogpunt interessant. Beide dieren zijn immers niet nauw aan elkaar verwant, een hond is als placentaal zoogdier verwant aan de mens en de buidelwolf aan een kangaroesoort of een koala. De gelijkheid is het gevolg van zogenaamde convergente evolutie, door vergelijkbare selectiedruk in een vergelijkbaar ecosysteem. Bij rondleidingen is de vraag "van welk dier zou dit skelet zijn?" altijd een leuke hersenbreker.

Paul Lambers (1961) promoveerde in 1992 op een onderzoek naar een aantal groepen fossiele vissen uit de Boven-Jura van Duitsland (140 miljoen jaar geleden), deels verricht aan de collectie van Teylers Museum. Sinds 2001 werkt hij als conservator Natuurlijke Historie (biologie, geologie, paleontologie) in het UM Utrecht.

UMAC in Shanghai

Begin november werd in Shanghai de driejaarlijkse General Conference van ICOM (International Council of Museums) gehouden. Dit is een massale bijeenkomst, met voor deze editie ca. 3.500 deelnemers, waaronder ca. 35 Nederlanders en dit keer uiteraard veel Chinezen! Behalve veel protocol, verkiezingen en toespraken, organiseerden veel comités eigen bijeenkomsten. Zoals de meeste lezers zullen weten, bestaat ICOM vooral uit nationale comités (landen) en uit inhoudelijke comités. Een daarvan is UMAC, het comité waarin universiteitsmusea en academische collecties centraal staan.

Ik presenteerde er namens de SAE het UNICUM-project, met een prachtige poster. Er was veel belangstelling voor en het was duidelijk dat veel landen met dezelfde vraagstukken worstelen als wij, maar dat onze unieke samenwerking ervoor zorgt dat wij echt voorlopen op vrijwel alle anderen. Onze Duitse collega's vertelden over hun uitgebreide, maar centralistische online overzicht van universitaire collecties en een Italiaanse collega hield een presentatie over een vrij simpele tool om websites over academische collecties mee te maken. In het kader hiernaast de officiële aankondiging van de UNICUM-presentatie.

Ook ICOM Nederland was actief, met de presentatie van een boek dat speciaal ter gelegenheid van deze conferentie was gemaakt:

Grote openingsceremonie in Shanghai onder en rechts diner.

de bundel "Sense and Sensitivity", over gevoelige erfgoedkwesties in de Nederlandse context. Ik schreef daar de inleiding van. Tijdens een zeer levendige debatochtend spraken een Chinese en een Zuid-Afrikaanse collega en ik met de zaal over ethische dilemma's in de breedste zin van het woord. Nuttig en zinnig, met een klein politiek resultaat: een verklaring over het depolitiseren van erfgoedkwesties, die op de laatste dag door de gehele conferentie werd ondersteund. Boek en verklaring worden binnenkort ook in Nederland gepresenteerd. Volgende UMAC bijeenkomst is 21-24 september 2011 in Lissabon.

*Steph Scholten,
Directeur UvA Erfgoed*

Foto's Frank Meijer

- Voor uitgebreide informatie over de 2-daagse UMAC bijeenkomst zie: <http://publicus.culture.hu-berlin.de/umac/2010/>
- Over het Duitse project: <http://publicus.culture.hu-berlin.de/sammlungen/>
- "Sense and Sensitivity. The Dutch and Delicate Heritage Issues" te bestellen via de website van Erfgoed Nederland (€21,75, ErfgoedNederland.nl).

Dutch University Collections Online

In 2010 the Dutch Foundation for Academic Heritage (SAE) initiated a nationally funded project, to build a digital infrastructure for the presentation of the Dutch Academic Collections (UNICUM). Partners in the SAE are the University of Amsterdam, Groningen University, Delft University of Technology, Leiden University and Utrecht University. These five Universities, all of them with a long and respectable history, are the keepers of numerous diverse and immensely rich collections. Unfortunately, a lot of these treasures are more or less inaccessible. It's the Universities strong belief that only through solid cooperation, progress can be made with opening up the collections. This Unicum project ("University Collections and University Museums") will be completed in 2012. It aims to reach both a professional /academic public, as well as the more general interested public. Users will be able to search through the academic collections, unhindered by the universities borders. For instance: if you are interested in a specific professor, by entering his name you might find his archive situated in Leiden, his tools in Utrecht and a statue in Groningen. Up to now, you'd have to visit all the institutions separately. This creates all kinds of opportunities, both for the public as well for collection managers (collections mobility, joint exhibitions, loan of objects etc). For a broader perspective: Europeana, the European online database, will harvest the content of Unicum on a regular basis.

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Bijzondere Collecties
Oude Turfmarkt 129, Amsterdam
www.bijzonderecollecties.uva.nl

Gedoopt. Vijf eeuwen doopsgezinden in Nederland

23 februari t/m 15 mei 2011

De tentoonstelling Gedoopt, over de lange en bewogen geschiedenis van de doopsgezinde geloofsgemeenschap in Nederland, laat op een hedendaagse manier zien hoe een relatief kleine groep grote invloed heeft gehad op de Nederlandse samenleving. De tentoonstelling brengt de doopsgezinde geschiedenis in beeld met unieke boeken, handschriften, brieven, prenten en schilderijen. Deze bevinden zich bij de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam of als bruikleen van de Verenigde Doopsgezinde Gemeente Amsterdam. Er zijn onder meer schilderijen van Govert Flinck, Jan Lievens, Cornelis Springer, Jan Mankes en Edgar Fernhout te zien.

ALLARD PIERSON MUSEUM

Oude Turfmarkt 127, Amsterdam
www.allardpiersonmuseum.nl

Alexanders Erfenis – Grieken in Egypte

t/m 20 maart 2011

Alexander de Grote (356-323 v Chr.) is een van de grootste veroveraars van de wereldgeschiedenis. De tentoonstelling Alexanders Erfenis geeft een kijkje in de baanbrekende resultaten die in de 300 jaar na zijn dood op vele terreinen in Egypte werden bereikt. Deze vormen de erfenis waarvan wij nog dagelijks profiteren.

De Nijl expeditie – Foto's en film door Marius van Beek in 1963

t/m 25 mei 2011

Terwijl in Nederland de beruchte Elfstedentocht van '63 werd gereden, legde Marius van Beek op film en foto vast welke impact de bouw van de Assouandam op de Egyptische bevolking, het landschap en het culturele erfgoed had. De tentoonstelling vindt plaats naar aanleiding van de gelijknamige publicatie *De Nijl expeditie door Marius van Beek*.

Verboden toegang voor onbevoegden. Geheimen van

Egyptische tempels

19 april t/m 5 september 2011

Vanaf 19 april is er een tentoonstelling over Egyptische tempels en goden waarin wordt geprobeerd enige orde te scheppen in het verwarrende geheel van maar liefst 1500 goden. Men krijgt een kijkje binnen de muren van het mysterieuze tempelleven. Iets wat voor de gewone sterveling nooit toegankelijk was.

RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN

Universiteitsmuseum
Oude Kijk in 't Jatstraat 7a, Groningen
www.rug.nl/museum

Bliep Bliep!

11 februari t/m 29 april 2011

Luister naar de allereerste computers, fabriceer je eigen muziek en doe mee

met de retrogames! Ontdek alles over computergeluiden van vroeger tot nu. Bliiep bliiep! is een interactieve tentoonstelling voor het hele gezin. In aanvulling op Bliiep Bliiep komen er Moving Machines van Paul van Twist in het Universiteitsmuseum. Kunstenaar Paul van Twist bouwt machines die ons de schoonheid van beweging tonen. Vernuftige, verrassende, vaak ontroerende en vermakelijke vensters op de wereld om ons heen.

UNIVERSITEIT LEIDEN

Universiteitsbibliotheek

Witte Singel 27, Leiden

www.bibliotheek.leidenuniv.nl

Gao Luopei. De sinoloog Robert Hans van Gulik in wetenschap en kunst

t/m 13 maart 2011

De sinoloog Van Gulik onderscheidde zich door zijn belangstelling voor onderwerpen die in de academische wereld van de 20e eeuw niet werden bestudeerd. Het grote publiek kent hem als de schrijver van de 'Rechter Tie' detectiveromans. In de wetenschap is hij vooral bekend om zijn baanbrekend werk over de geschiedenis van de seksualiteit in China.

Boek en Plaat. Europese geïllustreerde drukken uit de tijd van Lucas van Leyden

17 maart t/m 15 juni 2011

Met de opkomst van boekillustratie rond 1500 bleek al snel dat de uitwisseling van kennis effectiever verliep dankzij betrouwbare afbeeldingen van planten of lichamen. De pracht van de illustraties maakte hen bovendien tot een gewild verzamelobject. Collecties van de Universiteitsbibliotheek Leiden en de Bibliotheca Thysiana.

Poste restante. De brief in de zeventiende en achttiende eeuw

22 juni tot medio september 2011

Kun je je nog voorstellen dat men vroeger alleen met brieven in contact bleef met verre oorden? Hoe ging dat en waar schreef men over? We laten het u zien aan de hand van brieven van beroemde en onbekende personen, van kattenbelletjes tot uitgebreide verhandelingen, van langverwachte tot nooit verstuurd brieven.

UNIVERSITEIT UTRECHT

Universiteitsmuseum

Lange Nieuwstraat 106, Utrecht

www.museum.uu.nl

Master the Universe!

t/m 4 september 2011

Ga mee op expeditie met Nobelprijswinnaar Gerard 't Hooft naar de wereld van het extreem kleine, koude, snelle en zware op zoek naar een theorie van alles. Aan boord van een ruimteschip reis je langs natuurkundige fenomenen die je voorstellingsvermogen te boven gaan. Schiet met deeltjes in het Quantumlab en onderga een kosmische regenbui.

De 3MV deeltjesversneller

Semi permanent

Altijd al eens een deeltjesversneller in het echt willen zien? Het is mogelijk in het Universiteitsmuseum Utrecht. In de kleine tentoonstelling 'De 3MV

Congres Academische herinneringscultuur

Het samengaan van universiteits-geschiedenis, jubilea en academisch erfgoed.

woensdag 16 en donderdag 17 maart 2011

Bibliotheek Universiteit Gent

Tijdens dit tweedaags symposium zal worden ingegaan op de driehoeksverhouding tussen wetenschappelijk onderzoek, de ontsluiting van academisch erfgoed en herinneringscultuur. Twee vragen staan daarbij centraal. Ten eerste vanuit een historiografisch perspectief in te gaan op de relatie tussen universiteitsgeschiedenis, herinneringscultuur in het algemeen en universitaire jubilea in het bijzonder. Ten tweede de vraag welke plaats academisch erfgoed heeft in de creatie en communicatie van (historische) kennis over universiteiten en wetenschapspraktijken. Via een combinatie van beide centrale thema's ambieert het congres om een aantal innovatieve perspectieven voor een hedendaagse universiteitsgeschiedenis te bespreken.

info: www.ugentmemorie.be/conference-academic-culture-of-remembrance

deeltjesversneller, met een knal tot de kern', wordt één van de zwaarste en grootste objecten van het Universiteitsmuseum getoond: de vier meter lange 3MV Van de Graaffgenerator uit 1958.

SONNENBORGH MUSEUM & STERRENWACHT

Zonnenburg 2, Utrecht

www.sonnenborgh.nl

Ruimtebeelden

t/m 24 april 2011

De scherpste foto's die ooit van het heelal gemaakt werden zijn nu te zien in Sonnenborgh. Geavanceerde telescopen maken unieke foto's en geven een spectaculair beeld van het heelal. UDFy-38135539, het verste sterrenstelsel dat onlangs ontdekt werd is te zien op de originele Hubble Ultra Deep Field opname. Daarnaast vele andere verbazingwekkende fenomenen.

TU DELFT SCIENCE CENTRE

Mijnbouwstraat 120, DELFT

www.tudelft.nl

Beleef de echte wetenschap in het Science Centre Delft!

Permanent

Het Science Centre Delft keert de TU Delft binnenstebuiten en laat zien welke plek techniek en wetenschap in de samenleving innemen. Het Science Centre biedt een inspirerende omgeving waarbij kinderen (en uiteraard ook volwassenen) worden uitgedaagd om te ontwerpen en te bouwen in een omgeving waar studenten en wetenschappers dit ook doen. Het is een zoektocht, spannend en niet af, net zoals de wetenschap.

COLOFON

De Stichting Academisch Erfgoed is een samenwerkingsverband van de Universiteit van Amsterdam, Technische Universiteit Delft, Technische Universiteit Eindhoven, Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Leiden, Universiteit van Maastricht, Universiteit Utrecht,

De deadline van nummer 30 is 16 mei 2011.
Redactie: Esther Boeles & Monique Goemans
Redactieadres: Postbus 19185, 1000 GD Amsterdam
e-mail: sae@uva.nl
Grafisch ontwerp: Studio Joyo BV
ISSN 15696154